

Ontboezemingen

‘Elke avond bekijk ik de foto’s van mijn twee mooie borsten,’ vertelt mijn cliënt. Ze heeft psychosociale begeleiding gevraagd voor zichzelf en de kinderen en ik bezoek haar thuis, drie weken na haar borstamputatie. Ik knik verwonderd. Het is even stil tussen ons. ‘Mag ik de foto’s zien?’ vraag ik belangstellend. ‘Natuurlijk,’ antwoordt ze enthousiast en samen bekijken we naast elkaar op de bank de tientallen selfies van haar ongeschonden borsten. Selfies, gemaakt op de avond voorafgaand aan de borstoperatie.

We kijken aandachtig maar worden ook giechelig na de zoveelste foto. ‘Vind je dit raar?’ vraagt ze ineens enigszins bezorgd. ‘Nee, dit is niet raar,’ antwoord ik nadenkend. Bespeur ik heimelijke schaamte? ‘Het raakt mij dat je dit met mij wilt delen,’ antwoord ik, ‘dank je wel.’ Stil kijken we nog eens naar de foto op het scherm. We blijven nog even zitten, woordeloos, nadat ik weer ben teruggelopen naar mijn stoel.

Ik denk later nog vaak terug aan dit gesprek en dat moment. Was hier sprake van heimelijke schaamte of taboe? Deze cliënt gaf mij vanuit vertrouwen inzicht in het proces van loslaten. Het loslaten van wat ooit zo volmaakt was, haar borsten. Groot was haar verdriet toen na darmkanker ook nog borstkanker was geconstateerd. Ze was mooi, deze vrouw, weduwe, moeder en kunstenaar. Nu geschonden door een borstamputatie. Ik vroeg haar in ditzelfde gesprek of een borstbeeld maken van haar mooie borsten helend zou kunnen werken als een vorm van creatieve therapie. ‘Misschien,’ antwoordde ze vaag.

Borstbeeld

Vele maanden later, tijdens ons laatste gesprek na een zwaar ziekte- en behandelproces, vroeg ik of ze nog had overwogen om een borstbeeld te maken. ‘Ja,’ antwoordde ze, ‘dat ga ik zeker doen maar niet van mijn mooie borsten van weeer. Ik maak een borstbeeld van mijn geschondenheid. Daar ben ik nu trots op.’ Ik knikte, in verwondering. ‘Kijk je nog wel eens naar de foto’s?’ vroeg ik toen. ‘Nee,’ antwoordde ze, ‘och nee, nooit meer. Het waren foto’s om te herinneren hoe ik eens was.’ Naast het proces van loslaten was bij deze vrouw zelfvertrouwen ontstaan. Een zodanig zelfvertrouwen dat de onvolkomenheid van haar lichaam, de amputatie, in beeld mocht worden gebracht. En wie wil daar naar kijken? Topless bij borstkanker, is dat eigenlijk een taboe?

Topless op de foto

Eva Snoijink, een Haarlemse fotografe, portretteerde onlangs vrouwen met borstkanker met ontbloot bovenlijf. Snoijink: 'Als ik voorheen mensen tegen het lijf liep waarvan ik wist dat deze kanker hadden, dacht ik: "Oh daar heb je hem/haar

Topless bij borstkanker, is dat eigenlijk een taboe?

met kanker." Alsof kanker een nieuwe identiteit van die persoon geworden was. Ik vroeg mij af: "Als ik niet in staat ben om de mens achter deze ziekte te zien, wie kan dat dan nog meer niet?" Toen ontmoette ik Manon. Ze had borstkanker en kwam bij mij voor een serie foto's. De dag na de fotosessie opende ik haar foto's op de computer en ik werd stil. Ik zag geen kanker meer, maar zag Manon. Zij was in al haar eenvoud zó mooi en compleet, ook al miste ze één borst. Dat beeld van haar raakte mij tot diep in mijn ziel en ik wist, hier moet ik iets mee. Zo is het boek *Bella Donna* ontstaan. Honderd en twee vrouwen

met de diagnose borstkanker, de Bella Donna's, heb ik in verschillende stadia van hun proces gefotografeerd. Ze hebben hun persoonlijke ervaringen met mij gedeeld en zich stuk voor stuk letterlijk en figuurlijk bloot gegeven. Alle gefotografeerde vrouwen wilden hun verhaal delen, eenieder kracht geven en laten zien: "Ik heb dit ook meegemaakt en het is op momenten intens zwaar, maar er is in veel gevallen óók leven na kanker." *Bella Donna* geeft hoop en is een lichtpunt na de zware diagnose. Eva: 'Ik vond het fotograferen van de vrouwen een ongelooflijke reis, vanwege al het vertrouwen dat ze me stuk voor stuk gaven door zich letterlijk en figuurlijk bloot te geven. Ik maakte er keer op keer iets bijzonders van; de foto's zelf worden door de Bella Donna's gekoesterd omdat het blijkbaar helpt bij de verwerking van alles wat je overkomt bij de diagnose borstkanker. Hoe vaak heb ik niet gehoord: "Ik liep op wolpjes toen ik bij je weg ging", "Ik wist niet dat ik zo mooi was." Voor mij als persoon en als fotograaf was dat een opsteker.'

Bloot boezemt angst in

Dat er toch nog sprake van een taboe is, blijkt wanneer het boek inmiddels bij alle instanties is bezorgd. Eva: 'Mijn verbazing was groot toen ik een aantal telefoontjes van huisartsen uit Nederland ontving. Ze vonden het boek "ongepast" en soms zelfs "walgelijk". Ook kreeg ik een tiental boeken retour met eenzelfde soort boodschap. Bij mij rees de vraag of er in hun gemeente soms geen vrouwen met borstkanker woonden? En wat een taboe. Blijkbaar moet je je schamen als je borstkanker hebt en je vooral niet bloot laten zien.'

Zelfvertrouwen

Marianna Dukker is een van de Bella Donna's. De fotosessie heeft haar gesteund in de acceptatie van het veranderend lichaamsbeeld. De borstkanker werd haar inspiratiebron – zij heeft zich gespecialiseerd in het aanmeten en leveren van borstprotheses, aangepaste lingerie en badkleding voor vrouwen die een borstoperatie hebben ondergaan. Marianna herkent het taboe omtrent borstkanker en borstamputaties. Vrouwen ervaren schaamte en vinden het moeilijk om de veranderde lichamelijkeheid erkennen. Onder het motto 'opnieuw vrouwelijkheid en zelfvertrouwen bij borstkanker' helpt Marianna vrouwen met de acceptatie van hun veranderde lichaam. Marianna: 'Ik draag bij aan het verwerkingsproces en help mee om hun zelfbeeld positief te veranderen. Het is prachtig om te zien dat een vrouw straalt en aangeeft "ik mag er weer zijn, ik mag me weer vrouw voelen, ik kan weer moeder zijn, ik kan weer partner zijn"'

NOOT

Het boek *Bella Donna* is uitgegeven in oktober 2014 en bezorgd bij alle mammacare-afdelingen van ziekenhuizen, alle huisartsen, fysiotherapeuten en bij alle inloophuizen voor mensen met kanker. Arrien van Prooijen-de Jong is care consulent bij stichting Care for Cancer.